

stare Dolganovke dobita Pagatlja, ki milo cvili in pogleduje svojega tovariša. Župnik se prestraši, ugledavši Janezka. Kliče, trese ga, ali vse zamán. Janezek je spal večno spanje. Velik nápor, slaba hrana, mrzla noč — zakaj po noči je bril sever — vse to je ugasnilo mlado življenje — ugasnilo na grobu preljube mamice.

Basnigoj.

Iz naše vasice.

(Piše Janko Barlè.)

XIX.

Življenje v naši vasici je prav priprosto. Jeden dan kot drugi; opravila se vrše po navadi, le nedelja — dan počitka je nekoliko slovesnejša. In kaj bi ne bila saj se takrat vsi župljani zberó pred našo cerkvico v najlepših oblačilih. Drugačne izpremembe pa tudi ni.

Pač malokdaj se zaletí v našo vasico kak potujoči umetelnik. Sicer ne ostane dolgo, a vender je njegov prihod in njegovo bivanje v naši vasici važen dogodek v življenji naših vaščanov, a kaj še le vaških otrok, h katerim sem se prišteval tudi jaz. Med te umetelnike ne bodem štel onih siromakov, kateri prenašajo na svojih ramah hripave orgljice in napravijo pred vsako hišo godbo, da jo je veselje poslušati; take umetelnike smo vender vsi vže večkrat videli in slišali. Ne rečem pa, da se nismo zánje prav nič zanimali, saj smo jih spremljevali s krikom in vikom od prve do zadnje hiše in od vseh strani pregledali óne njihove orgljice. Oni, seveda so bili redki, kateri so imeli v orgljicah male prav smešno oblečene možičke in puničke, ki so se prav po godbi vrteli in nam otrokom največ veselja delali. Siromaki, pač težak kruhek to! Ta je bil brez roke, drugi je imel leseno nogo, tretji je bil slep in da-si so skoraj vsi imeli cesarske svetinje na svojih prsih, vender so se morali potikati po zimi in po letu po širokem svetu.

Rédkejši gosti — tudi teh še ne bodem štel k umetelnikom — bili so medvedarji. To je bilo smeha in ploskanja z rokami, ko so se pokazali zagoreli, zamazani ljudje z dolgimi lasmi in svitlimi očmi ter so s seboj na verigi peljali po jednega ali dva kosmatincea. To je bilo smeha pravim. Héncajte, kako se je ona rjava mrcina postavila k višku, plesala, renčala, sejala moko, bobnala, streljala s kolecem a medvedar jo je vlekel za verigo in zategneno upil nad njo: „Miško, pleši, pleši!“ in potem zapel nekako žalostno in zamolklo národno pesen. Seveda, prav blizu se nismo upali, zakaj kosmati strije se je neusmiljeno repenčil in kaj grdo gledal nas razposajene vaške poníglavce. — Odšli so medvedarji, a veselje je vender še vedno ostalo. Po mesec dnij ali pa še po več smo se igrali takisto, kakor smo videli delati medvedarje. Jeden, v debeli dolgi suknji, prevezan z vrvjo, bil je medved, a drugi je upil nad njim: „Ej Miško, pleši, pleši!“ in vlekel je medveda za vrv, a mi smo okrog njega skakali. Le to moram opómneti, da je bil ta medved mnogo divjejši in surovejši nego li óni pravi rjavec ter se je zaganjal vsak trenotek v nas nemirne gledalce. Le hrabremu krotilecu se je bilo zahvaliti, da se ni začel kak odločen boj mej medvedom in katerim izmed nas.

Začenjam zdaj s pravimi umetelniki. Kar padel je v našo vas, kdo vé od kod. Hm, hm, to je bila godba! Kaj takega se pač ne vidi vsak dan. V rokah je imel harmoniko, katero je tako neusmiljeno raztegoval, da sem si mislil, da bodejo h krati vsi mehovi popokali. V zobéh je imel nekako čudno piščalko, ki je piskala, da bi si moral ušesa zamašiti, ako bi hotel, da ne oglušiš. A klobuk, klobuk, če smem ono čudo od pokrivala tako imenovati. Še svoj živ dan nisem videl takega pokrivala. Klobuk je bil nekaj pozlačen lonec, visok, svetel, a okrog in okrog so bili privezani veliki in majhni zvončki — kdo bi jih preštel vse! in kadar koli je možic z glavo zmajal, zazvonili so také milo, da bi si človek mislil, da je v nebesih. Nù, nù, in óno, kar je imel na hrbtu, to je bilo nekaj za nas otročiče. Boben je bil, ali kak boben! Saj sem tudi vže nekaj videl in tudi vže marsikaj imel, a kaj tacega še nikoli! Moj boben, ki mi ga je bil prinesel sv. Nikolaj neke zime, bil je popolnoma podoben pravemu bobnu, ali v primeri z ónim čudom bil je nič. Lahko rečem, da je bil ta boben kakor škač, v katerem se voda nosi, če še večji ne. A gori na njem so bili pokrovci od loncev, prav taki, kakeršne ima moja mati v kuhinji, samó da so bili pozlačeni. Seveda, moral je biti bogat možic óni umetelnik: kajti pozlačen klobuk, pozlačeni pokrovci, hm, za vse to je treba tudi precej denarja šteti! Vender, ko je premaknil nogo — noga mu je bila namreč spojena z bobnom in pokrovci — to je bilo grmenje in žvenketanje, da se je skoraj zemlja tresla. Zdaj sem vedel, da je ta popotnik nenavaden človek — pravi umetelnik. Raztegoval je harmoniko, piskal, tresel z glavo in udrihal z nogo — vse ob enem, da je bilo veselje gledati, kaj pa še le poslušati. Tega moža pa vže nismo mogli v svojih igrah oponašati.

Toda vse to ni še nič, če primerim vse to z ónim, kar se je neki dan pripeljalo v našo vas. Voz je moral biti, ker drugače bi ne bilo koles, ali kak voz! Bila so okna, kakor pri hiši, dà še celó dimnik! A kjer je dimnik, ondù je izvestno tudi peč, pomislite, peč — v vozu! Ej dà, čuden, čuden voz. To smo ga ogledovali otroci, ko se je tam pri Kolariču ustavil. Kar ves dan se nismo mogli od ondot odtrgati. Pripeljalo, ali prišlo je kakih pet, šest oseb; nekaj trebušast možic je bil najveljavnejši med njimi a moral je biti tudi bogat, ker drugače bi ne nosil debelih verig, okrašenih z velikimi križavci na prsih. Nič nismo vedeli, kaki so ti ljudje, le doma so nam pripovedovali, da znajo mnogo umetelnostij. Vender kako smo se začudili drugega dne, ko smo sedeli ravno pri kosilu, in se začuje zopet nekaj boben, kakeršnega sem opisal poprej pri gorenjem umetelniku, in pa raznovrstna godba. Hiteli smo na cesto. Héncajte, to je bil prizor! Odkod ti ljudjé v blestečih rdečih, zelenih in še drugih oblačilih le na pol oblečeni. Debeljuharja sem spoznal prvega, jezdil je na konji in precej sem vedel, da so to ljudje od ónega čudnega voza. Razumeli smo, da bode zvečer velika, sijajna predstava, pri kateri se bodo skušali prvi umetelniki. Vsak, kateri hoče priti, najljudnejše se vabi. Vstopnina, kolikor kateri premore, a če nima denarja, naj prinese sená ali krompirja, vse se rado vzprejme. In zopet je zapel boben in trobile so trobente.

To je bilo prošenj in obljudovanja starišem, dokler so nam naposled obljubili, da pojdemo pogledat one umetelnike. Kdo bi vse opisal, kar smo ondù videli! Mi vaški otroci smo pač prav dobro znali kozolce prevračati, ali kaj je to proti temu, kar smo videli pri teh umetelnikih! Tudi jahali so. V največjem konjskem

diru se je postavil umetelnik k višku na jedni nogi, pokleknil, skočil doli ter zopet gori, kdo bi vse to naštel? Tudi jedno kozo so imeli, ki je hodila gori in doli po steklenicah, skakala in postavljala se v zrak, da smo se vsi čudili. Kakor sem rekel, ne da se opisati, kar smo vse videli, in poslovlili smo se ónega večera od voza, prepričani, da večjih umetelnikov ni na vsem svetu, kot so bili óni v naši vasi. Kako smo se žalostili, ko se je začel drugega dne óni čudni voz zopet dalje pomikati, in odšel je od nas in Bog vé, kdaj se zopet vrne.

Po vasi se je dolgo govorilo o ónih umetelnostih in še sedaj, če se hoče kdo pohvaliti, da dobro umeje kako reč, bodi si vže skakati ali kozolce prevračati, vselej se potem začne razgovor o onih čudovitih umetelnikih. Koliko jih je bilo med nami otročiči, kateri bi bili radi kar z njimi pobrisali po širokem svetu, če bi bili le smeli. A danes seveda malo drugače mislimo. — — —

Vi solnčni žarki . . .

Vi solnčni žarki oj zakaj
Mi v sobo gledate po stráni?
Ne sijete mi kot nekda
In zdite se mi prav zaspáni.

Zdaj solnce žarke napošév
Pošilja, vedno bolj se niža;
Oh proč je evet in proč je spév
In mraz in sneg in led se bliža.

Sedaj umikate se v kot,
Ne svetite mi več na mizo;
Od kod sprememba ta, od kod?
Vem, vem, da zima vže je blizo.

I vem, da bo bridkóst prišlá,
Prišlá bo huda dušna zima;
Le pride naj, čeprav strašnà
Bojazni srce moje nima.

Saj up je meni svitla luč,
Ki temo dušno, mraz peganja.
Saj up mi je do sreče ključ,
Bodočnost boljšo mi oznanja.

Fr. Krek.

Radovedno jabolko.

Sedaj, ko so jabolka vže dozorela in vi, otročiči ljubi, s tako slastjo ugrizujete vánje povedati vam hočem o jabolku, ki je bilo preradovedno, in je hotelo pred časom z drevesa, samó zaradi tega, da bi videlo, kak je svet in kako se živi mej ljudmi a ne samó na drevesu.

Zamán mu reče veja: „Počakaj še malo, da pride čas, ker še nisi dosti dozorelo, da bi šlo v svet.“

Ali jabolko ni slušalo veje, ob kateri je viselo. Z vso silo je težilo z drevesa in še celo pecelj je imel dosti opraviti, da bi je pridržal še nekaj časa na veji.

Ker pa v jeseni rado dežuje in često nastane hud vihar, zgodi se to tudi zdaj nekega dne, ko je naše jabolko viselo na drevesu. Vihar je upogibal jablano in otresal jabolka, da jih je vže precejšno število ležalo pod drevesom na tleh. Naše jabolko to videč, veselilo se je, češ, tudi meni bode sreča mila, in tudi jaz pridem kmalu z drevesa med svet. Ali varalo se je. Nevihta preneha, nebó se zopet zjasni in rdečelično jabolko je obviselo še na drevesu. Bilo je vsled tega